

Indganglokale til udstillingerne

AF
INGER K. BLADT OG
TOMMY JENSEN

Hals Museum

Et selvbetjent museum ser dagens lys

Med støtte fra Aalborg Kommunes ”Rum og Rammer” -pulje har Nordjyllands Historiske Museum renoveret Hals Museum, så der nu er nye publikumsfaciliteter og gratis adgang ved hjælp af en selvbetjeningsløsning. Udviklingen af konceptet for det ubemandede museum i Hals er sket i samarbejde med det nationale forsknings- og udviklingsprojekt *Vores Museum*. Et ph.d.-projekt fra Aalborg Universitet undersøgte, hvordan selvbetjente museumsafdelinger kan gøres til levende og nærværende udstillingssteder formidlet via bl.a. digitale teknologier.

Forundersøgelser

I 2016 blev det besluttet at afsøge nye metoder til at opretholde og udvide åbningstiderne på flere af de mindre udstillingssteder inden for den nuværende økonomiske ramme ved Nordjyllands Historiske Museum. Under inspiration fra biblioteksverdenen og afsidesliggende udstillingssteder i det vestjyske blev der derfor lavet forundersøgelser af, hvordan man kunne omdanne en række af museets mindre udstillingssteder, herunder Hals Museum, til selvbetjente udstillingssteder. Omdannelse af eksisterende udstillingssteder til selvbetjente enheder er endnu et relativt ukendt fænomen i en dansk sammenhæng, dog har Nordjyllands Historiske Museum gjort mange og gode erfaringer med selvbetjening i Gråbrødrekloster Museet (siden 2001) og Boldrup Museum (siden 2015).

Museets forarbejder på projektet omfattede mulige løsninger for, hvordan man kunne bearbejde udstillingerne, så de var sikrede mod hærværk, tyveri mm., uden at de samtidig fremstod

formidlingsmæssigt utilnærmelige. Desuden var et væsentligt element i forberedelserne, at indhente tekniske oplysninger om adgangskontrol, videoovervågning, alarmer mm., samt at analysere den fremtidige driftsøkonomi.

Konklusionen på de mange og lange analyser blev, at det gennemgående ville være muligt at løfte formidlingsniveauet i de nye udstillinger i forhold til øget publikumsadgang, social interaktion og kvalitet af udstillingernes indhold, samt at en selvbetjeningsløsning med gratis adgang vil være neutral for museets driftsudgifter. Erfaringen fra såvel Nordjyllands Historiske Museums egne og andre danske museers selvbetjente udstillingssteder er, at gratis adgang og kustodeløse museer ikke fører til hærværk eller utilsigtet brug af udstillingslokalerne som offentlige opholdsrum.

Fornyelser og sikring af udstillinger

Nordjyllands Historiske Museum har på denne baggrund i løbet af 2017 og 2018 arbejdet med at omdanne Hals Museum fra at være bemandet til at være et ubemandet museum. Inden Hals Museum åbnede 1. maj 2018, blev udstillingerne derfor renoverede og nyopstillede, og museet blev forsynet med alarm, videoovervågning og selvbetjeningsteknik. Med de valgte tekniske løsninger har vi mulighed for at tilbyde en opgraderet udstilling og udvide museets åbningstider væsentligt.

For nemheds skyld og for at begrænse omkostningerne til adgangskontrol har museet valgt ikke at opkræve entré af de besøgende. Når man kommer til museet, skal den eksisterende entrédør benyttes, og man træder ind i et indgangsparti, hvor man kan orientere sig om museets udstillinger, åbningstider og attraktioner i Hals. Fra indgangspartiet har den besøgende adgang til udstillingerne. Besøget er tænkt som en rundgang, hvor man efter endt gennemgang af udstillingerne igen står i indgangspartiet. Museet har åbent fra kl. 9 til 21.30 og opholder man sig i udstillingerne i minutterne inden museet lukker, får man besked over en højtaler, at det er tid at forlade bygningen. Tidligere var Hals Museum typisk åbent ca. fire timer dagligt i perioden maj til september, men med den ny teknik har museet nu åbent hver dag.

Nye udstillinger i 2018

Selvbetjeningsstanken krævede, at der blev foretaget et stort indledende arbejde med at forbedre udstillingerne udseende og sikringsniveau rent fysisk. Det fysiske arbejde med udstillingen

Udstillingsudsnit om Hals Skanse – Prøv en uniform fra 1600-tallet

er foregået i et samarbejde mellem museumstekniker, grafiker og museumsinspektører. Genstande, figurer, plancher og store nye fotostater blev monteret og sat op, og da der i sagens natur ikke er nogen museumsvært til at guide de besøgende i et selvbetjent museum, er der blevet tænkt nye tanker i forhold til, hvordan museet præsenteres for de besøgende. Den besøgende må ikke være usikker på, hvordan man skal bruge museet, både rent praktisk (åbningstid, alarm, videoovervågning) og i forhold til selve museumsoplevelsen. Museet skal føles imødekommende, naturligt og trygt, selv når man går alene rundt.

Derfor er der klar og tydelig skiltning de relevante steder, og museets fortællinger er strammet op, så budskaber og indhold bliver entydige og klare. Der er arbejdet med at skabe vedkommende og personlige historier, som giver museumsgæsten en følelse af nærvær og genkendelighed, idet de møder almindelige menneskers historier. Endelig findes alle plancher og tekster også på engelsk, da Halsområdet er et af Danmarks største turistområder.

Teknisk løsning

For at kunne tilbyde publikum et selvbetjent museum med originale museumsgenstande, har museet måttet prioritere genstandenes sikkerhed højt. Museumsgenstande er derfor placeret

bag glas, og der er etableret videoovervågning overalt på museet. Mange steder står der genstande og kopier fremme, som kan tåle berøring og afprøvning af publikum. Det giver en levende udstilling, og viser også tillid til publikum. Sker der noget med kopierne, ja så er de til at erstatte. I udstillingerne er der installeret ny lys sætning med elskinner og LED belysning, der gør det muligt at fjernstyre lyset ved hjælp af sensorer.

For at etablere en overordnet og velfungerende funktionsløsning for adgang til museet, er der installeret et adgangskontrolmodul. Dette modul styrer både lys, alarm, videoovervågning og en tidslås i entredøren. En stor fordel ved adgangskontrollen er, at den kan programmeres via PC, der er koblet op på internettet. Betjeningen foregår fra et fjernskrivebord. For at sikre forbindelse via internettet er der etableret en ADSL-forbindelse til museet. Der er opsat talevarsling i entreen med højttaler, hvor talebesked kan programmeres og tidsstyres. I entredøren er der installeret en persontæller, der ligeledes kan aflæses via internettet

Publikumstællere

Generelt er der blandt Danmarks mange museer et udbredt ønske om at udvide besøgsstatistikens brugerbegreb, så den i

højere grad afspejler museernes samlede formidlingsvirksomhed. Derfor ønsker museerne, at der udvikles en statistik for brugere af museernes anlæg og museernes formidlingsaktiviteter i det offentlige rum.

På denne baggrund er det besluttet af Nordjyllands Historiske Museum opsætter digitale publikumstællere på arealer, der er tilknyttet museerne og som museerne formidler. Til dato er der sat publikumstællere op på Lindholm Høje, Skanseanlægget i Hals og på Vikingecenter Fyrkat. Desuden ses der på mulighederne for tælling på Hadsund Egnsmuseum og Møllehistorisk Samling, Boldrup Museum og Havnø Mølle.

Etablering af publikumstællere på Hals Skanseanlæg kræver en teknisk løsning, der skal tage hensyn til, at de placeres på freddede arealer og derfor skal være diskrete i udseende. Samtidig skal de kunne drives af batterier og være sikret mod hærværk og tyveri. Der er fundet en løsning, hvor teknikken er integreret i indgangslågenes stolper. Publikumstællerne aflæses manuelt af en lille digital scanner.

Ved at monterer publikumstællere både ved indgangen til museet og til skanseanlægget er det herved muligt at udføre sammenlignende besøgsstatistik for antal besøgende på Hals Skanse og i Hals Museum.

Nyopsætning af skilte på Skanseanlægget

I løbet af de første åbningsmåneder har det vist sig, at det ikke er tydeligt nok for den besøgende i området, at der er fri og gratis adgang til museet. Derfor er der i efteråret 2018 blevet ansøgt, godkendt og opsat nye skilte, således at publikum ledes ind til museet både ad den vestlige og sydlige indgang til skanseanlægget. Det var vigtigt at foretage denne nyopsætning af skilte, der entydigt oplyser om åbningstider og indhold, da der ikke er en bemanning, der kan gøre opmærksom på, at museet er åbent ved f.eks. at sætte flag op ved entredøren og fortælle om udstillingerne.

Erfaringerne er rigtig gode

Under arbejdet med fornyelsen af Hals Museum er vi blevet mødt med stor hjælpsomhed fra Hals Museumsforening og Arkiv og andre lokale ildsjæle. Det er vores indtryk, at folk har taget godt imod det nye tilbud, og gerne viser det frem til andre. Gæstebogen fortæller, at også mange udenlandske turister har

*Jollefiskeri i Hals –
nyopført fiskerhytte*

besøgt museet og er begejstrede. Videoovervågningen viser, at vores forventninger er blevet indfrie – der har hverken været hærverk eller tyveri og gæsterne behandler udstillingen med respekt. Vi kan for eksempel også se at mange benytter sig af muligheden for at klæde sig ud i en soldateruniform fra 1600-tallet og for at sætte sig i den lille biograf og se filmen om Københavns Forlis 1948. Ligeledes er man også glade for den lille udstilling om jollefiskeriet i Hals. Her kan den besøgende blandt andet stikke hovedet ind i en nyopført fiskerhytte og opleve en atmosfære af en svunden tid. Det store arbejde med at forandre og omdanne Hals Museum til et selvbetjent museum skulle gerne give positivt udslag i besøgsstatistikken og det bliver derfor spændende at følge besøgstallene de næste par år.

Fra 1. maj til nytår var der 3.220 gæster på Hals Museum, mens 10.888 gæster besøgte Skanseanlægget. Heraf skal man selvfølgelig trække museumsgæsterne, da de ikke kan komme på museet uden at krydse skansen. Med et samlet besøgstal på 7.668 i 2018, har vi allerede det første år nået tidligere tiders besøgstal på Skansen og dermed succeskriteriet for det selvbetjente museum.